

Försvarets omdiriktning:

Från invasionsförsvaret till insatsförsvaret

Den 19 maj lämnade överbefälhavaren till regeringen Försvarets förslag om den framtida Försvarets utseende. Förslaget innebär stora förändringar i och kraftiga nedskärningar av dagens organisation, i alla försvarsgrenarna.

Syftet med förändringarna i organisationen är att uppnå bästa möjliga förutsättningar för att kunna nå upp till de mål som satts upp i "Målbild 2010".

Här presenteras valda delar ur det omfattande textmaterial som överlämnades till regeringen.

Sveriges säkerhetspolitiska vilja kräver ett mer flexibelt nyttjande av Försvarets resurser än tidigare. Det innebär bland annat, att Försvarets makten kommer att utgöra ett mer aktivt säkerhetspolitiskt instrument som vid behov ska kunna delta internationellt i konfliktdämpande insatser.

För att kunna möta dessa krav har Försvarets makten utarbetat Målbild 2010, som är Försvarets underlag för utvecklingen mot år 2004 och framåt. Målbild 2010 är också Försvarets förslag för fortsatt utveckling från ett invasionsförsvaret till ett mer flexibelt försvar som bättre svarar mot dagens och framtidens krav.

Målbilden beskriver den struktur (personal, förband, materiel m m) som krävs för att innehålla statsmakternas krav.

Anpassning

Anpassning innebär att Försvarets makten har fått statsmakternas uppdrag att i ett tioårsperspektiv kunna utveckla Försvarets makten i takt med förändrade krav och behov. En av de grundläggande förutsättningarna för anpassning är en kvalitativt utvecklad insatsorganisation med förmåga att uppträda i olika situationer.

Insatsorganisation

Försvarets krigsorganisation utvecklas mot en insatsorganisation som består av krigsförband med hög operativ rörlighet och kvalitet. Dessa kan sättas samman i operativa insatsstyrkor för att lösa Försvarets uppgifter. Insatsorganisationens operativa förband skall ges hög utbildningsnivå och duglighet.

Stridskrafter

- *Markstridskrafterna* utvecklas mot flexibla, rörliga enheter som kan verka både nationellt och internationellt. Förmågor som vidareutvecklas är bland annat förmåga till ledningskrigföring, underrättelseinhämtning och skydd.
- *Marinstridskrafterna* utvecklas mot allsidigt sammansatta insatsstyrkor. Förmågan att genomföra internationella insatser vidareutvecklas. Förmåga till uthållig närvaro med fartygsförband till havs skall utvecklas. Detta kräver en övergång till större fartyg.
- *Flygstridskrafterna* vidareutvecklas mot att kunna uppträda i allsidigt beväpnade förband med ett markbaserat stridslednings- och luftbevakningssystem samt ett anpassat bassystem. Förmågan till att genomföra internationella insatser vidareutvecklas.
- *Helikopterförbandens* förmåga att genomföra internationella insatser vidareutvecklas. Utveckling av attackhelikopterkompetens påbörjas.
- *Nationella skyddsstyrkor* utvecklas ur territorialförsvaret, hemvärnet och andra delar av det militära försvaret. Deras uppgift är bland annat att skydda befolkning och infrastruktur. Vidare utvecklas särskilda bevakningsförband för att hantera sabotageverksamhet och strid i bebyggelse.
- Nya förmågor som utvecklas på sikt är bland annat luftburen bataljon, luftvärn med medellång räckvidd, särskilda förband för skydd mot NBC-krigföring (nukleära, biologiska- och kemiska stridsmedel) samt IT-skyddsförband (elektronisk krigföring).

Den 19 maj överlämnade Överbefälhavaren till regeringen ett förslag till ominriktningen av Försvarsmakten. Samma dag framträdde ÖB Owe Wiktorin och Högkvarterets ledning i en intern TV-sändning för Försvarsmaktens personal.

Försvarsmaktens planering år 2000 - 2004

Planeringen för åren 2000-2004 innebär att Försvarsmakten, i ett högt tempo och inom anvisad ekonomisk ram, förändras och utvecklas mot målbild 2010. Inledningsvis läggs tyngdpunkten i förändringen vid avveckling av förband och organisationsstrukturer som inte är efterfrågade i målbilden. Från år 2002 skapas ett ökat utrymme och handlingsfrihet för en utveckling mot de operativa förmågor och krav som målbilden innehåller. Detta innebär främst satsning på kompetensutveckling, ökad kvalitet i förbandsverksamheten samt teknisk förmåelse.

Förbandsverksamhet

Försvarsmaktens grund- och krigsorganisation och resurser utvecklas efter hand till den nya grund- och insatsorganisationen. Med början år 2000 avvecklas verksamheten vid de förband som ska omorganiseras.

År 2000 fullföljs införandet av ett samordnat verksamhetsledningssystem. Systemet omfattar bland annat kvalitets- och ekonomistyrning, miljö- och arbetsmiljöledning samt IT-styrning.

Utbildning i förband

- Ambitionsökning i förbandsverksamhet inplaneras från år 2001 och framåt.
- Övning i högre förband (brigad/flottilj) skall genomföras minst en gång per år.
- Utbildningen av mekaniserade förband samt utbildning av funktioner samordnas i syfte att öva hela system.
- Förbandsutbildningen vid marina förband inriktas mot att tidigt kunna hävda territoriell integritet och stödja svenska intressen i närområdet.
- Vid förbandsutbildningen av JAS 39-förband skall särskild vikt läggas vid förmågan att uppträda och nyttja systemets kapacitet.
- Förbandsövningsverksamheten skall därutöver inriktas mot att säkerställa officerarnas kompetensutveckling.

Grundutbildning av värnpliktiga

- Grundutbildning enligt nytt utbildningssystem inleds år 2000.
- Åren 2000-2001 utbildas 15 000 värnpliktiga per år.
- Från och med 2002 utbildas totalt 16 350 värnpliktiga per år.

Insatsorganisationen 2004

Insatsorganisationen består av ledningsförband, operativa insatsförband och nationella skyddsstyrkor. Tabellen visar flygstridskrafterna år 2004.

Flygvapnets lednings- och underhållsförband	2004
Flygtaktisk ledning NY	1
Strilbataljon	3
Radarkompani 860	16
Radarpluton 870	29
Flygbasförband NY	8
Radarflyggrupp (FSR 890)	2
Stridsflygförband	
JAS 39-division	8
Transportflygförband	
Central transportflygdivision	4
Regional transportflygdivision	2

Försvarsmaktens helikopterförband

Helikopterledning NY ¹⁾	1
Helikopterbataljon ²⁾	2

1) Utredds inom ramen för ledningsöversyn -99

2) Sammanslagning av organisation. SAR-grupp (Search & Rescue) ingår i helikopterbataljon.

►►► Framtidens grundorganisation

Försvarsmakten och försvarsdepartementet lämnar ett gemensamt förslag till ny utformning av grundorganisationen till regeringen den 1 oktober 1999.

Effektivitet, långsiktighet samt goda utbildningsmöjligheter skall vara styrande för utvecklingen av grundorganisationen. Nedan beskrivs de krav som ställs på den framtida grundorganisationen.

Operativa krav: Grundorganisationens utveckling skall medge att insatsorganisationen har sådan förmåga att den kan sättas in för att försvara Sverige.

Foto: PETER LIANDER/Försvarets bildbyrå

ÖB Owe Wiktorin framträdde den 19 maj på en presskonferens tillsammans med generallöjtnant Hans Berndtson, chef för Högkvarterets grundorganisationsavdelning.

Ledningsstruktur: En organisation som både tillgodoser kraven på operativ/taktisk ledning och kraven på en effektiv verksamhetsledning skall eftersträvas.

Tillväxtförmåga: Försvarsmaktens framtida grundorganisation kommer att ha en volym och en infrastruktur som kan nyttjas i en tillväxtsituation.

Utbildningskapacitet

- Grundorganisationen ska baseras på en årlig utbildning av cirka 16 350 inryckande och på sikt cirka 1 000 korttidsanställda soldater.
- Brigadförbanden inom armén skall inriktas mot att utbilda och samöva en brigad per år, varvid full duglighet skall uppnås inom ramen för bataljonsnivån. Viss funktionsutbildning samlokaliseras om möjligt för att erhålla vinterförmåga.

- För respektive delfunktion (truppslag) inom armén skall målet att uppnå full duglighet inom ramen för bataljonsnivå prioriteras.

- Sjöstridskrafterna skall inriktas mot uppträdande i division/flottilj samt att tidigt nå förmåga att hävda territoriell integritet. Kustförsvarförbanden inriktas mot samordnad utbildning av en amfibiebataljon och en brigadledning per år.

- Flygtidsproduktionen skall styras av kravet på återväxten av piloter snarare än kravet på insatsförmåga.

- Cirka 540 officersaspiranter kommer att rekryteras för att täcka behovet av officerare inom och utom Försvarsmakten.

- För utbildning av kustartilleriförband erfordras ett utbildningsförband. För utbildning av flottans förband erfordras två baser, varav en utgör huvudbas. Därutöver erfordras tillfällig baseringsmöjlighet på ytterligare en plats.

- För utbildning av flyg- och basförband erfordras till och med år 2004 fem flygflottiljer.

- För utbildning av helikopterförband erfordras två utbildningsförband. Fortsatt tillfällig basering av helikopterenheter, utöver de två utbildningsförbanden, erfordras bland annat mot bakgrund av kraven på stöd till samhället och flygräddning.

- För officersutbildningen erfordras tre militärhögskolor till och med år 2001, därefter behövs det två militärhögskolor. ■

Den fortsatta processen

Efter att Försvarsmakten har lämnat sina underlag vidtar den politiska processen där riksdagsbeslut om Försvarsmaktens utveckling kommer att tas i flera steg:

- December 1999 fattas riksdagsbeslut om vissa delar av det underlag som Försvarsmakten lämnade den 19 maj.
- Februari/mars 2000 fattas riksdagsbeslut om Försvarsmaktens grundorganisation. ■

Texten i denna artikel är huvudsakligen hämtad ur publikationen "Från invasionsförsvar - till insatsförsvar" som är utgiven av Försvarsmaktens Högkvarter den 19 maj 1999. Den kan rekvireras från Högkvarterets information-savdelning. Innehållet finns också återgivet på Internet. Adressen är www.mil.se